

Tips oss!
redaksjon@lister24.no

MAGASIN 21

Vanja Fåland (38) og moren Ellen Fåland (63) mener flere bør få fulle stillinger og en lønn å leve av.

FOTO: SIGNE MARIE ROLLAND

Jobber ufrivillig deltid

Ellen Fåland var hjemmевærende i ti år og ser at det vil påvirke pensjonen hennes. Vanja Fåland vil gjerne ha større stilling.

Vanja Fåland (38) har seks barn og jobber ufrivillig deltid. Hun er ikke alene om å jobbe redusert: I samtlige av Lister-kommunene jobbet rundt halvparten av kvinnene deltid i 2022.

– Jeg har egentlig aldri hatt noe særlig forhold til 8. mars eller feiret dagen, utover at broren min har bursdag den dagen. Men jeg mener jo det er viktig å ha fokus på kvinnedagen, og at menn og kvinner skal ha like rettigheter og muligheter. For mine barn ønsker jeg at de skal få velge og leve de livene de selv ønsker. At de skal ta utdanning og få en jobb de trives med, uavhengig av kjønn, sier Vanja Fåland (38).

Hun har delt omsorg for sine seks barn og sier at hun gjerne skulle jobbet fullt. Ifølge likestillingsindeksen fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) jobbet 54,3 prosent av kvinnene i hennes hjemkommune Lyngdal deltid i 2022. Tallene ligger på pluss-minus 50 prosent i

hele Lister-regionen (se fakta).

– Jeg har en 50 prosent fast stilling ved psykisk helse og habilitering i Lyngdal kommune og vil gjerne jobbe mer. Per dags dato er det ikke mer ledig og så langt har jeg ikke fått større stilling. Jeg har fylt på med vikariater og vakter utenom, men det begrenser seg jo noe hvor mange flere vakter jeg kan ta på sparket de ukene jeg er alene med seks barn. Siden jeg jobber turnus og vaktene varierer fra uke til uke, er det også vanskelig å jobbe for andre arbeidsgivere i tillegg, sier hun.

– Mange får lave stillinger

Moren Ellen Fåland jobber i dag i videre-

gående skole og ser at også mange barne- og ungdomsarbeidere sliter med å få fulle stillinger.

– I mange kommuner får opptil 80 prosent, men ikke mer. Er man alene, er det vanskelig å få en lønn man kan leve av. Jeg synes det er dårlig at man ikke kan tilby dem større stillinger, sier hun.

Hun synes kommunene kan bli flinkere til å lyse ut større stillinger.

– Hvem kan leve av helgestillinger på 17-20 prosent? Dette er også et spørsmål om likestilling. Ingen menn hadde funnet seg i dette, og de får heller ikke spørsmål om de jobber fullt, sier Ellen Fåland, som selv jobbet i en fast 19 prosent stilling da hun var yngre.

– Flere ønsker å jobbe fullt. Når kvinner jobber redusert, medfører ofte det at mannen jobber desto mer og dermed er det en slags uskrevet regel om at hun tar mer på hjemmebæne, samtykker Vanja Fåland.

Lavere pensjon

Moren hennes var hjemmевærende i ti år

FOTO: SIGNE MARIE ROLLAND

Lyngdals ordfører Unni Nilsen Husøy (Frp) mener det er viktig å skille mellom frivillig og ufrivillig deltid.
FOTO: MARLENE TOLLAKSEN NILSEN

Ingunn Skretting er kommunalsjef for helse og velferd i Lyngdal kommune.
FOTO: OLE ASMUND BRATTVEJORD, LYNGDAL KOMMUNE

Nina Jentoft er forsker i Norge. Nå legger de fram en likestillingsmonitor for Agder fra 2017–2021, hvor de blant annet ser på deltidsarbeid.
FOTO: PRESSEFOTO

fra 1983-1993 da barna var små. Hun er utdannet spesialpedagog og har tatt videreutdanning i ettertid. Tidligere har hun jobbet i bank, drevet familiebarnehage og jobbet som barne- og ungdomsarbeider. De siste 12 årene har hun jobbet i videregående skole.

– Jeg er glad for de årene jeg hadde hjemme, men nå er jeg snart pensjonist, og jeg merker jo at det vil gå på bekostning av pensjonen min. Da jeg var ung, var det heller ikke like vanlig å ta høyere utdanning, og det var mye lettere å få jobb uten utdanning. I dag er det vanskelig å få jobb uten utdanning, og kravene øker. Man skal prestere på alle områder, sier Ellen Fåland.

Datteren tok to utdanninger på tre år, både på dagtid og kveldstid, som helsefagarbeider og arbeids- og velferdsfag.

– Det var intenst mens det sto på, men jeg er veldig glad for at jeg gjorde det, sier hun.

46 prosent på Agder

På oppdrag fra Senter for Likestilling ved UiA legger Norge nå fram en likestillingsmonitor for Agder fra 2017-2021, hvor de blant annet ser på deltidsarbeid. Rapporten er ut-

arbeidet av forsker Nina Jentoft i samarbeid med Helga Birgit Bjørnås og Emre Sari.

Rapporten viser blant annet at 46 prosent av kvinnene jobbet deltid på Agder i 2021. Det var 10 prosent mer enn landsgjennomsnittet på 36 prosent. I 2022 var tallet på 44,6 prosent.

– Vi ser veldig klart at det er veier å gå, både med tanke på deltidsarbeid, lik lønn for likt arbeid, kvinner i lederstillinger og seksuell trakassering. Hvis vi går tilbake i tid, var det mange kvinner som var hjemmearbeidende. Da de senere ønsket å ta en større del i arbeidslivet, begynte mange av dem å jobbe deltid. Siden har samfunnet endret seg mye. Det meste av deltidsarbeidet finner vi innen helse og omsorg og undervisning i kommunal sektor. Med unntak av varehandelen, kan vi nesten friskmelde privat sektor, sier Jentoft.

Hun forteller at det ble gjort en studie på deltidsarbeid i gamle Songdalen kommune i 2018.

– Deltidsarbeid er vanlig på hele Agder, og man finner det hos kvinner i hele livsløpet, ikke bare hos dem med små barn. Mange har

god økonomi i husholdningen og planlegger utfra at man skal holde sammen. Andre har ikke tenkt langt nok eller tenkt gjennom hvilke konsekvenser det kan gi å jobbe deltid. Det gir en økt sårbarhet, og økonomien i husholdningen blir også svekket.

Fattigdomsgrense

Mange av disse kvinnene har lav inntekt, og flere av dem har bare grunnskole eller videregående skole, ifølge Jentoft.

– I snitt får de 250.000 kroner utbetalt i året, og til sammenligning er EUs fattigdomsgrense på 247.000 kroner i Norge. Ingen klarer seg spesielt godt på den lønna alene, og med manglende utdanning er det ikke gitt at man får en større stilling når man trenger det, sier Jentoft.

Hun understreker at det tas grep for å få den utviklingen til å snu.

– Unge i dag vil ha en lønn som det er mulig å leve av. Ingen finner seg i å jobbe i små stillinger. Kommunene som arbeidsgivere må også i mye større grad stille krav om at flere skal jobbe i fulle stillinger. Dersom noen søker permisjon for å gå ned i stillings-

FAKTA ►
LIKESTILLING I
LISTER-KOMMUNENE

Andel barn i barnehage:

- Farsund: 91,1 prosent
- Lyngdal: 87,3 prosent
- Hægebostad: 85,6 prosent
- Kvinesdal: 86,9 prosent
- Flekkefjord: 90,5 prosent
- Norge: 93,4 prosent

Kvinner blant kommune-styrerepresentanter:

- Farsund: 37,9 prosent
- Lyngdal: 28,6 prosent
- Hægebostad: 35,3 prosent
- Kvinesdal: 37 prosent
- Flekkefjord: 25,7 prosent
- Norge: 40,5 prosent

● Andel kvinner og menn med høyere utdanning:

- Farsund: 29,7 prosent
- Lyngdal: 33,5 prosent
- Hægebostad: 33,1 prosent
- Kvinesdal: 27,7 prosent
- Flekkefjord: 34,4 prosent
- Norge: 41,6 prosent

● Andel kvinner som jobber deltid:

- Farsund: 45,6 prosent
- Lyngdal: 54,3 prosent
- Hægebostad: 59,4 prosent
- Kvinesdal: 56,4 prosent
- Flekkefjord: 50,7 prosent
- Norge: 35,4 prosent

● Andel menn som jobber deltid:

- Farsund: 14,5 prosent
- Lyngdal: 17,4 prosent
- Hægebostad: 19 prosent
- Kvinesdal: 18,1 prosent
- Flekkefjord: 16,7 prosent
- Norge: 16,3 prosent

KILDE: INDIKATOR FOR KJØNNSLIKESTILLING I KOMMUNENE, SSB [2022]

Vanja Fåland (38) og moren Ellen Fåland (53) mener det er viktig å kunne tilby større stillinger til dem som ønsker det.

FOTO: SIGNE MARIE ROLLAND

prosent, må det stilles strengere krav til hvor lenge denne skal vare, sier Jentoft og legger til:

– Når det er sagt, mener jeg ikke at alle skal jobbe fullt, men at flere skal gjøre det i større grad enn i dag. Det finnes de som jobber redusert av helsemessige årsaker, og dem må det også være plass til.

– Helårsturnus

Kommunalsjef for helse og velferd i Lyngdal kommune, Ingunn Skretting, skriver i en e-post til Lister at stillingsprosenten i sektoren i gjennomsnitt er på 76 prosent. Totalt har helse og velferd i kommunen 279 ansatte som jobber deltid.

– Ufrivillig deltid er en kjent problematikk i helse og omsorgssektoren, ikke bare i Lyngdal med i svært mange kommuner. Dette er noe vi jobber kontinuerlig med for å finne løsninger på, skriver Skretting.

På spørsmål om hva kommunen gjør for å få slutt på ufrivillig deltid, svarer Skretting at de har innført helårsturnus i nesten alle arbeidslag fra januar i år, og at dette er med på å øke stillingsprosentene til ansatte.

Videre svarer hun at de har en styringsgruppe med virksomhetsledere, hovedtillits-

valgte, hovedverneombud og organisasjonsavdelingen som jobber med problematikken.

Kommunen har også søkt om og blitt tildelt plass i KS sitt nasjonale nettverkt TØRN. Her skal man se på oppgaveledning og arbeidstidsordninger, hvor et av målene er å redusere ufrivillig deltid, svarer kommunalsjefen.

– De som ønsker å ta flere helger kan få økt stillingene sine på den måten. I en drift som skal være døgkontinuerlig, sju dager i uken, vil det være mange helger som må dekkes og det er ofte dette som er utfordrende med tanke på å få til heltid. Vi jobber med å se på ulike arbeidstidsordninger, en av dem er bruk av langvakter, skriver Skretting.

– Må skille

Lyngdals ordfører Unni Nilsen Husøy (Frp) mener det er viktig å skille mellom frivillig og ufrivillig deltid, og at den enkelte må få ta det valget som er best for seg selv og egen familie.

– Den frivillige deltiden blir ofte brukt negativt inn i likestillingsdebatten, og jeg mener det blir feil. Jeg tror de fleste er ganske opplyste i 2024, og at de er klar over at de kan gå utover noe. Mange jobber deltid

for å være mer sammen med barna når de er små, og da tenker jeg at vi som samfunn må være med og hele på det. Å være sammen med barna sine er gull verd, sier ordføreren.

Den ufrivillige deltiden vil hun derimot til livs.

– Vi jobber systematisk med dette, men vi er ennå ikke helt i mål. Noen av tiltakene vi har gjort er å se på innføring av helårsturnus, og de som ønsker å få økt stillingsprosenten er hovedprioritet når det finnes vakante stillinger, sier Nilsen Husøy.

Hun understreker at det er mange ansatte i helse- og omsorgssektoren, og at det er vanskelig å få turnusen til å gå opp.

– Det er en helgekabal som skal gå opp, og i ofte har vi ikke råd til å ansette noen i større stillinger, dessverre. Jeg håper ansette som jobber ufrivillig deltid vil snakke med ledelsen om det, så vi kan prøve å finne løsninger. Kanskje kan de jobbe andre steder i kommunen i tillegg. Noen jobber også i andre kommuner i Lister-regionen. Det er viktig for oss at ansatte får en stabil og fast inntekt, sier hun.

SIGNE MARIE ROLLAND
signe.marie.rolland@lister24.no